

Veiligheidsinventarisatie bij telers en installateurs wijst uit:

Het veilig werken op hoogte vergt aangepaste

Via een vast platform op hoogte zijn werkzaamheden aan mobiele installaties veilig en efficiënt uit te voeren zoals Remco Valstar bij deze spuitboom demonstreert (foto: Eric van Houten).

Kwaliteits- en veiligheidsadviseur Remco Valstar onderzocht de veiligheid van het werken op hoogte in de glastuinbouw. Hij constateerde dat bij het ontwerpen en plaatsen van installaties nog onvoldoende rekening wordt gehouden met onderhoud tijdens de teelt. "Nu de kassen steeds hoger worden en installaties moeilijker bereikbaar zijn, komen we in de gevarenszone. Technische oplossingen zijn er, maar worden nog weinig toegepast."

TEKST EN BEELD: JAN VAN STAALDUINEN

Tijdens het bouwen en beglazen van kassen en het aanleggen van installaties zoals schermen, groeilicht, ventilatoren en luchtmechanieken is de persoonlijke veiligheid van medewerkers meestal gewaarborgd. De kas is nog leeg, zodat vrijwel alle plaatsen goed bereikbaar zijn met hoogwerkers.

Ladder meest gebruikt

Wanneer er eenmaal gewas en teeltsystemen in de kas staan, is dat niet het geval. Ook dan echter moeten onderhoudsmedewerkers regelmatig 'de lucht in' om installaties te onderhouden, repareren of vervangen.

"Meestal wordt daarvoor de ladder gebruikt", stelt veiligheidskundige Remco Valstar. "Werken op een ladder is wettelijk

toegestaan tot een hoogte van 7,5 meter bij een tijdsduur van maximaal 2 uur. In de toekomst krijgen we te maken met kassen die hoger zijn. Maar zelfs onder die hoogte is er vaak sprake van onveilige situaties. Om de installaties te bereiken en handelingen te verrichten moeten medewerkers vaak steun zoeken buiten de ladder, wat het valgevaar vergroot. Het gewicht van installaties of onderdelen speelt ook een rol. Motoren van scherminstallaties bijvoorbeeld wegen al gauw 25 kg. Zo'n motor kun je eigenlijk niet verantwoord vervangen vanaf een ladder. Toch gebeurt het, omdat alternatieven vaak ontbreken."

Arbowet verandert

Binnen afzienbare tijd gaat de Arbowet op de schop. "De gedetailleerde beleidsregels

komen per 1 januari 2010 te vervallen", aldus de veiligheidsadviseur. "Dat betekent niet dat er geen regels meer zijn, maar dat de verantwoordelijkheid voor het beleid om de persoonlijke veiligheid van medewerkers te waarborgen bij de installateurs en opdrachtgevers komt te liggen. Zorgt de branche niet voor zelfregulering, dan wordt de veiligste oplossing de norm. Dat kan bij wijze van spreken betekenen dat de opdrachtgever voor het vastprikken van een punaise een hoogwerker moet huren om ingedekt te zijn tegen eventualiteiten."

Anders inrichten

Om problemen en hoge kosten te voorkomen, zullen kassenbouwers, installateurs en telers stappen moeten zetten om werkzaamheden aan installaties veiliger te maken. Op technisch gebied kunnen kassenbouwers en installateurs diverse installaties aanpassen. Als voorbeeld noemt Valstar het verplaatsen van motoren voor luchtramen naar het betonpad, waar ze via een werkplateau wel goed bereikbaar zijn voor monteurs.

Ook schermmotoren zijn te verplaatsen. Als zij worden uitgerust met een keerkast en onderaan de kaspoot komen, zijn ze moeiteloos vanaf de grond te vervangen. Het is ook mogelijk om meerdere scherm-afdelingen op één motor te laten draaien, die dan uiteraard op een goed bereikbare plaats komt te hangen. "Verplaats zoveel mogelijk onderhoudsgevoelige elementen naar het middenpad van de kas", luidt Valstars algemene advies.

Kostprijs niet zaligmakend

Tijdens zijn onderzoek bij telers en installateurs heeft Valstar gemerkt dat de technische mogelijkheden nog onvoldoende worden benut. "Er is heus niet altijd sprake van onwil", zegt hij. "Ik bespeur wel een fixatie op kostprijs. Hierin hebben telers en adviseurs ook een duidelijke verantwoordelijkheid. Door bij offerteaanvragen het belang van veilig onderhoud te benadrukken, zal een kassenbouwer of installateur dergelijke technische oplossingen eerder aandragen. Nu gebeurt dat vaak niet uit angst dat de prijs prevaleert."

Daarnaast is het verstandig om alleen te werken met installateurs die een VCA-certificaat hebben. "Natuurlijk hangt er

AVAG pakt zelfregulering rond veiligheid op

Als gevolg van het dereguleringsbeleid van de overheid heeft de AVAG het voortouw genomen voor zelfregulering in relatie tot veilig werken bij het bouwen, inrichten en onderhouden van glastuinbouwbedrijven en installaties. "Het is één van de taken van onze projectgroep "Veilig werken", licht AVAG-voorzitter Harm Maters toe.

"Veilig werken in de nieuwbouw of tijdens onderhoud is echter een zaak van de hele tuinbouwsector. Ook van de telers, die als opdrachtgevers mede verantwoordelijk zijn. We gaan daarover ook in gesprek met LTO Glaskracht en met de NVOK, de branchevereniging van onderaannemers in de kassenbouw. Samen moeten we regels en procedures vastleggen die het veilig werken verankeren. We laten ons daarbij adviseren door TNO Arbo, die ook in andere branches ervaring heeft opgedaan."

Arbohandboek

Gevraagd naar concrete voorbeelden zegt Maters: "Wij denken onder andere aan de verplichte aanwezigheid van een veiligheidsverantwoordelijke namens de opdrachtgever tijdens het hele investerings- en realisatietraject van een project. De kassenbouwer en installateurs hebben dan een vast aanspreekpunt, waardoor onveilige situaties effectiever zijn te voorkomen of sneller zijn opgelost. Dat is belangrijk, want bouwprojecten staan vaak onder zeer hoge tijdsdruk. Wat dan automatisch ook meer aandacht krijgt, is het ontwerp van kassen en installaties in relatie tot veiligheid en onderhoud." Ook op andere wijze zet de AVAG zich in om de bewustwording op dit punt te verbeteren. Uiteindelijk moet er een 'Arbo catalogus' komen die voor alle partijen duidelijkheid en houvast biedt.

Remco Valstar: "Mobiele teeltsystemen zoals WPS zijn tegenwoordig standaard uitgerust met sensoren. Als je te dicht bij de bewegende delen komt en het circuit onderbreekt, stopt het systeem automatisch."

een prijskaartje aan aangepaste installaties. Maar je moet niet vergeten dat zij vaak tien of vijftien jaar onderhoud nodig hebben. Een goede bereikbaarheid kan dat onderhoud stukken voordeliger maken. De aanvankelijke kostprijs is dus niet zaligmakend. Tel daar de grotere veiligheid bij op en het plaatje ziet er nog beter uit. Daar staan telers onvoldoende bij stil."

Werkgever verantwoordelijk

Tot de mogelijke maatregelen van telerszijde behoort ook het zorgen voor een goede reparatiewagen die voldoet aan de wettelijke veiligheidseisen. Daarmee zijn werkzaamheden zowel veilig als efficiënt uit te voeren. Er zijn verschillende reparatiewagens op de markt, maar vaak zijn

aanpassingen nodig omdat kassen en teeltsystemen sterk verschillen. Valstar benadrukt dat een medewerker vanaf de reparatiewagen ook de gevels moet kunnen bereiken. "Buisrail- of monorailkarren zijn daarvoor in principe geschikt, mits ze stabiel zijn", vult hij aan.

"Bij de mobiele teeltsystemen kun je een speciale teelttafel maken voor onderhoudswerk. Wat altijd nodig blijft, is erop toezien dat medewerkers volgens de voorschriften werken. De verantwoordelijkheid voor de veiligheid van onderhoudsmedewerkers ligt weliswaar bij de werkgever, maar op tuinbouwbedrijven kunnen installateurs die veiligheid niet alleen realiseren. Telers moeten de ruimte creëren om veilig te kunnen werken."

Remco Valstar richtte vorig jaar het adviesbureau Intrafocus op dat organisaties en bedrijven adviseert over kwaliteitszorg en veiligheid. In het kader van zijn studie Veiligheidskunde deed hij onderzoek naar de veiligheid van het werken op hoogte aan installaties binnen de glastuinbouw.

Tijdens de teelt zijn installaties op hoogte vaak moeilijk bereikbaar, wat de veiligheid tijdens onderhoudswerkzaamheden niet ten goede komt. Anders ontworpen en geplaatste installaties in combinatie met goede reparatiewagens voor het werken op hoogte verbeteren de veiligheid aanzienlijk. Mede omdat de Arbowet verandert, is het bovendien zaak dat de hele tuinbouwsector werk maakt van zelfregulering. De AVAG bereidt zich daar al op voor.

SAMENVATTING

Productontwikkeling

De tuinbouw is een boeiende bedrijfstak waar vaak de kennis van vader op zoon wordt overgedragen. Onlangs heb ik nog in een zakenblad een artikel gelezen waarin de tuinbouw door haar vooruitstrevendheid op het gebied van energieverbruik geprezen werd. Vooral de ontwikkeling van nieuwe technologieën werden in dit artikel opgesomd en onder de loep genomen.

Toeleveringsbedrijven in de tuinbouw moeten vaak hun kennis putten uit de ervaringen opgedaan door hun klanten. Deze ervaringen worden gemengd met eigen inzet en kennis. Het inhuren van externe ingenieursbureaus is vaak te traag en te duur. Om nieuwe ontwikkelingen te stimuleren schenkt men eerbetoon en innovatieprijzen om hiermee de uitvinder op een voetstuk te zetten.

Klanten voor een dergelijk nieuw product staan vaak in de rij om het product te kopen. Men wil als eerste van de voordelen genieten om zo een voorsprong te hebben op de branchegenoten. Uiteraard gaat de nieuwe gebruiker vaak af op eigen inzicht, kennis en intuïtie. De buurman kijkt dan nieuwsgierig door de gevel om te ontdekken hoe het ei van Columbus uitgedroefd wordt. Er zijn vele voorbeelden bekend waarvan de eerste gebruiker profijtelijk genoten heeft. Velen volgen dan en staan op achterstand. De gebruiker wordt vaak uitgenodigd om via vakbladen vol trots te vertellen waarom hij voor dit enige en echt goede product gekozen heeft.

Voor een bedrijf, dat de innovatie voor haar rekening neemt, is het belangrijk om zo weinig mogelijk financieel risico te nemen gezien het feit dat de andere bezigheden in betreffend bedrijf geen gevaar zullen lopen bij eventuele tegenvallers. Daarom wordt vaak gekozen om partners te zoeken die het avontuur willen delen. Wanneer er afspraken gemaakt worden over het delen van risico's met partners en met de eindgebruiker dan is het belangrijk deze na te komen. Het delen van lusten en lasten.

Wanneer de lasten te groot worden vallen de partners vaak uit elkaar. Te vaak mislukt hierdoor een goed bedacht product. Bij verdere ontwikkeling en nakomen van afspraken zou er een groot voordeel voor alle betrokken partijen liggen. Goed luisteren naar voorstellen tijdens besprekingen tussen betrokken partijen zou ook veel helpen, vooral als het over pingels gaat.

Chris Bastiaansen, Meteor Systems BV

Ingezonden brieven vallen buiten de verantwoordelijkheid van de redactie. De redactie behoudt zich het recht voor ingezonden brieven in te korten of te weigeren.